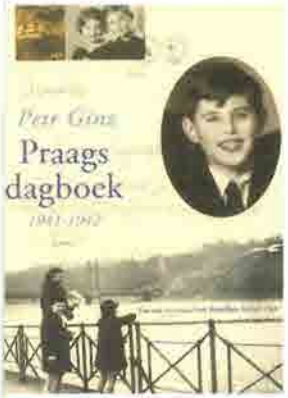
PETR GINZ, *PRAAGS DAGBOEK, 1941 - 1942.*
(ANTHOS, AMSTERDAM 2007), 206 BLZ., PRIJS € 19,95.

In 2003 nam de eerste Israëlische astronaut aan boord van het ruimteschip Colombia een tekening van een maanlandschap met zich mee. Deze was gemaakt door Petr Ginz, een Holocaustslachtoffer. Het ruimteveer verongelukte en de tekening werd vernietigd. Een televisieprogramma in Tsjechië schonk vervolgens aandacht aan de ramp en deed ook verslag over Petr Ginz, het holocaustkind dat oorspronkelijk uit Praag kwam. Enkele weken later bood een man in Praag volgeschreven schriften en tekeningen van Petr Ginz te koop aan. Hij had ze op de zolder van zijn huis gevonden. Daaruit is het *Praags dagboek* samengesteld: het is gedrukt op mooi zwaar papier met tekeningen en foto's van familieleden. Het dagboek bestaat vooral uit zakelijke aantekeningen die de begaafde dertienjarige Petr tijdens de eerste oorlogsjaren maakte en zijn in eerste instantie niet bijzonder interessant om te lezen. Naarmate de maanden verstrijken zie je dat de wereld rondom Petr langzaam wordt afgebroken en wordt duidelijk dat het dagboek een houvast is in een leven dat langzaam door de nazi's wordt kapotgemaakt.

28. 1. 1942 (woensdag)
Vanmorgen in de stad rondgelopen. Meneer Tausig kwam op bezoek. Vanmiddag bleef ik thuis. De Goldmanns uit Budyn moeten naar Terezín (Teresienstadt).

De moeder van Petr is niet joods en slaagt er in af en toe extra eten te bemachtigen via familieleden op het platteland. Het gezin is bijvoorbeeld dolblij met twee ganzen waar ze op een goede dag mee thuiskomt.
Als lezer is het moeilijk te begrijpen waarom ze zichzelf en haar twee kinderen niet in veiligheid heeft gebracht. In de loop van enkele maanden worden talloze vrienden en familieleden opgeroepen om in een werkkamp te gaan werken. Op 22 september 1942 wordt de dan veertienjarige Petr op transport naar Teresienstadt gezet. Uit alles wat hij deed, blijkt de overtuiging van Petr dat hij op een dag weer zou terugkeren naar Praag en dat hij nog een missie in de wereld moest vervullen. Hij bleef onder moeilijke omstandigheden schilderen, schrijven en gaf met enkele andere gevangenen het tijdschrift 'Vedem' uit. In 1944 ontmoette hij zijn zus Chava weer die inmiddels ook veertien jaar was geworden en naar Teresienstadt moest. Het laatste deel van het dagboek bestaat uit haar aantekeningen. Ze beschrijft dat het medekampgenoten opvalt dat Petr zo'n verstandige intelligente jongen is en ze maakt zich zorgen over zijn voortdurende koortsaanvallen. Op 28 september neemt Chava afscheid als hij naar Auschwitz vertrekt.
Praags dagboek is ook voor leerlingen een aangrijpend boek om te bekijken en te lezen.

Joke Noordstrand

IAN KERSHAW, KEERPUNTEN. *TIEN BESLISSINGEN DIE DE LOOP VAN DE TWEEDE WERELDOORLOG VOORGOED VERANDERDEN*
(SPECTRUM, UTRECHT 2007), 615 BLZ., PRIJS € 39,95.

Stel dat Winston Churchill er in mei-juni 1940 niet in geslaagd was zijn kabinet tot doorvechten tegen Hitler te inspireren, hoe zou dan de oorlog zijn verlopen? Wij zijn geneigd Churchills onverzettelijkheid als een vanzelfsprekende, doorslaggevende factor te zien, maar het nieuwe boek van de Britse Hitler-biograaf Ian Kershaw maakt duidelijk dat de keuze om door te vechten allerminst een hamerstuk was. Halifax, minister van Buitenlandse Zaken, wilde onderhandelen, aangezien Engeland geen schijn van kans leek te maken. Het feit dat hij het pleit verloor en Engeland de strijd dus niet opgaf, zette de hele oorlogsstrategie van Hitler op losse schroeven. Het dreef de dictator tot de noodlottige beslissing de aanval op de Sovjet-Unie te openen zonder rugdekking in het westen. Het bezorgde president Roosevelt een welkom argument om de isolationistische publieke opinie in Amerika te gaan ombuigen ten faveure van het actief ondersteunen van het dappere Engeland. Kershaw maakt wel duidelijk hoeveel geduld en tact er van Roosevelt werden gevergd om het Amerikaanse publiek om te turnen. Churchill ergerde zich groen en geel aan de trage besluitvorming in de VS. Uiteindelijk wist Roosevelt de Amerikanen te overtuigen dat het in